

LA GOULUE

A MOULIN
ROUGE

TÁNCOSNÓJE

TANJA
STEINLECHNER

LA GOULUE

A MOULIN
ROUGE

TÁNCOSNŐJE

KOSSUTH KIADÓ

A fordítás alapja:
Tanja Steinlechner: *Die Tänzerin vom Moulin Rouge*
First published in 2021 by Bastei Lübbe AG, Köln

FORDÍTOTTA
Tuza Csilla

SZERKESZTETTE
Winter Angéla

BORÍTÓTERV
Christin Wilhelm
www.grafic4u.de

ISBN 978-963-636-295-9

Minden jog fenntartva

© 2021 by Bastei Lübbe AG, Köln
© Kossuth Kiadó 2024
© Hungarian translation Tuza Csilla 2024
Borítóképek:
© Ildiko Neer / Trevillion Images
© Look and Learn / Bridgeman Images
© Nimaxs / Shutterstock
© Mott Jordan / Shutterstock

*Szeretettel két csodálatos fiamnak,
Merlin Leandernek és Lucius Valeriának*

Egyetlen élet sincs eleve elrendelve, és mégis: nemcsak a származás és a társadalmi állás, a születési hely és idő határozza meg egy felkelő csillag feltételezett helyét, hanem az állhatatos jellem, a kimagasló tehetség, és mindenekelőtt az az erőteljes vágy, hogy maga mögött hagyja az ősi világot – mindez titokban kihat életünkre, és így szövődik láthatatlanul is sorsunk fonala.

PROLÓGUS

Csak be akart kukucsálni a sátorba, hogy meglesse a csodát, amit az emberek a vándornépekről meséltek. A cirkuszban állítólag idomított majmok játszanak, akik észrevétlenül elcsenik a hölgyektől a repülőst, az urak mellényzsebéből pedig a tubákot és az aprópénzt. Talán vad tigriseket is láthat, vagy kígyóembereket, akikről a mosodában meséltek az asszonyok. Úgy mondták, hogy emberfeletti módon tudnak tekeregni meg nyújtózkodni. Louise biztosan rájön a légtornászok, bűvészek és bohócok titkára. Ha tudná, milyen elixírt kell innia vagy a bőrébe dörzsölnie ahhoz, hogy felléphessen a cirkuszban, hát biztosan megszerezné.

Louise mindenképpen látni akarta ezt a csodát. Olyan ritkán jött cirkusz a városba, egyhamar nem lesz újabb esélye. Végül is ma van a születésnapja, és Mama nem engedheti meg magának a belépőjegyet. Az ajándékba kapott *tarte au chocolat*-ra* is hónapokig spórolta a pénzt.

* Csokoládétorta (fr.)

Louise rögtön észrevette a hasítékot a sátor oldalán, ezért közelebb lopózott. A sötétség leple alatt, távol a bejáratot megvilágító fényektől, kalapáló szívvel lapult a földre. A sátor hasítékán át láthatta a tarka, csillogó kosztümbe öltözött táncosnőket. A zenekar szapora ritmusára magasba emelték a lábukat, és hozzá integettek a pomponokkal. Louise megbűvölve nézte a műsorukat, képtelen volt levenni róluk a szemét. Amikor elhallgatott a zene, egy tetőtől talpig aranyba öltözött nő lépett elő. A fejét tollak díszítették, a hasa körül szikrázó láncok csörögtek. Legalább ezt az egy számot látnia kell! Így hát továbbra is ott térdelt a kemény földön, és tágra nyílt szemmel bámulta az előadást. Az igazi szenzáció, ahogy sejtette, a hánckosárban szunnyadt, amelyet a térdnadrágos fuvolás éppen bevonszolt a sátorba. A nő elé állította, és kissé távolabb leült a földre, egy terebélyes párnára, majd elkezdett játszani. Titokzatos, döngicsélő hangokat csalt elő a hangszeréből, ami inkább hasonlított egy hamisan csengő harmonikára, semmint fuvolára. A nő felnyitotta a kosár tetejét, és egy kobra bukkant elő. A zene varázsa és a nő művészete nyilvánvalóan felébresztette. Az állat egyszerre volt kecses és veszélyes. A nő a zenére mozgatta a kezét, a kígyó feje pedig követte a mozdulatot.

Louise hirtelen összerezzen, és egy kiáltással felugrott. Valaki hátulról a vállára koppintott. Annyira elmerült az előadásban, hogy nem hallotta, hogy valaki odajött. Egy jól öltözött nő és egy férfi állt előtte, és csodál-

kozva néztek rá. *Merde!** Biztosan botrány lesz belőle. Azonban a férfi lehajolt hozzá, és megkérdezte:

– Tetszik az előadás? – Nem mosolygott, de lágy volt a hangja. Louise bólintott, de nem szólt egy szót se.

– Mondj már valamit, kis mademoiselle – noszogatta a nő. Lángvörös haja volt, az orra hegyén számtalan szep-lő ült.

– Mit kell ahhoz tennem, hogy én is felléphessek a cir-kuszban? – kérdezte Louise minden bátorságát össze-szedve. A szíve vadul vert. Az, hogy a cirkuszi emberek a tette miatt átadnák a rendőrségnek, már egyáltalán nem tűnt valószínűnek. – Biztosan meg tudnék tanulni kötélén táncolni, vagy elefánton lovagolni.

A férfi és a nő cinkos pillantásokat váltottak.

– A cirkuszba akarsz kerülni? – A vörös hajú nő kíván-csian vizsgálgatta. – Ez az élet nem könnyű, és semmit sem adnak ingyen. Mindennap gyakorolnod kell, és pró-bálni az előadásokra, estére minden csontod fáj.

A művésznő tűnődve nézte a fák lombját, amelyek halkán susogtak felettük a szélben. Azután egy halk dal-lamot dúdolt, Louise pedig várta, hogy folytassa a mon-dandóját.

– Tudod – kezdte a nő –, mi, cirkuszi emberek nem azért vállaljuk ezt a fáradságot és megerőltetést, hogy meggazdagodjunk. A gázsi nagyon kevés. De nézd csak! – A sátor oldalán lévő hasítékra mutatott, és Louise értette,

* A fenébe! (*fr.*)

mit akar tőle. Bent felhangzott a taps. Megint leguggolt, és vetett még egy utolsó pillantást a cirkuszosok arcára: megkönnyebbülést és boldogságot látott, földöntúli, egyáltalán nem e világi ragyogást. A reflektorfényben állni, valóra váltani az álmokat, és az előadás végén lubickolni a sikerben – ez az igazi fizetség.

Amikor Louise felállt, a pár már eltűnt. De amit azon az estén átélt, tovább munkálkodott benne, és egy mélyen szunnyadó vágyat ébresztett a szívében.

Első ízben kóstolt bele egy zabolátlan és szabad életbe.

ELSŐ RÉSZ

1. FEJEZET

Clichy, Párizs mellett, 1882

Louise kinyitotta a kovácsoltvas kaput, és belépett a mosoda udvarára. Éjszaka alig hűlt le a levegő, és Clichy ragyogó nyári levegője madárürülék és vizelet szagával keveredett. A mosónők mindkét anyagot használták vásznak fehérítésére.

Louise az orrát húzta, és lehajolt Minette-hez, aki a lábához dörgölözött, és a fejével bökögte. Ezek a ritka pillanatok csak az övéi voltak, amikor nem kellett a tüzet táplálni, a gyöngyöző forró vízben a szennyest kavargatni, a nedves ruhát kicsavarni, vagy a szárítóba cipelni, és a kötelekre teregetni.

Az egyre hangosabbá váló dorombolás, amely teljesen átjárta a kismacska testét, őt is egy perc lélegzetvételhez juttatta. Aztán összeszorult a gyomra, ugyanis aznap még semmit sem evett. Reggelire amúgy is mindig csak kenyér volt, és hígított tej. Ő és Mama nem engedhetett meg többet a soványka bérből, és nemsokára ismét elkezdődik a nagy, szürke csarnok félhomályában a kegyetlenül las-

san vánszorgó órák végtelen taposómalma. Louise figyelmen kívül hagyta a gyomrában húzódó érzést, amely azt suttogta neki, hogy szedje össze a bátorságát, és amilyen gyorsan csak lehet, hagyja itt ezt a helyet. Mama számít rá, és amúgy sincs más választása.

Még egyszer gyengéden megsimogatta Minette fejét, azután keresztülsietett az udvaron, és besurrant a nehéz ajtón át a mosócsarnokba. Louise leakasztotta a kötényét a fogasról, ahol a mosónők fehér egyenkötényei sorakoztak szépen, és maga elé kötötte. Letérdelt a fémkád mellé, amelyben a fahasábokat gyűjtötték, és amennyit csak tudott, a behajlított karjára halmozott. Amikor felállt, megsédült, és a halom fa nagy robajjal a földre zuhant.

Felsőhajtott, megint letérdelt, összeszedte a hasábokat a földről, de most a kötényébe gyűjtötte. Újra felállt, ezúttal különösen óvatosan, és a fával egyensúlyozva elindult hátra, a szennyestároló felé, ahol a fát a kihűlt tűzhelybe rakta.

Hátulról hirtelen valaki a vállára tette a kezét, mire Louise összerezzent. Nem hallotta, hogy a főnöke megérkezett, de rögtön megismerte Bettyt a hideg ujjairól, és az erős, változatlan nyomásról, ami azt jelezte neki, hogy megfigyelés alatt áll. A főnökasszony mindig a semmiből bukkant fel, minden alkalommal hibákat talált, és követelődött. Gyorsan megfordította Louise-t, és a keze után kapott, mielőtt eldughatta volna a háta mögé.

– Csupa kosz a körmöd! – Betty rosszállón csóválta a fejét. – Nekünk garantálni kell a tökéletes tisztaságot.

Ezt jegyezd meg magadnak, hallod? És már megint hogy néz ki a kötényed! Este, munka után mosd ki! Különben ne is gyere már ide! Előre sajnálom azt, aki majd egyszer feleségül vesz.

Louise arca lángolt, de inkább a haragtól, semmint a szégyentől. Betty szemmel láthatóan élvezte, hogy meg-szégyenítheti.

– Na, ne álldogálj itt, Louise, gyűjtsd meg a tüzet az üst alatt – folytatta Betty a parancsolgatást. – Madame Dupont fehérneműjével kell kezdeni, már érdeklődött iránta. És ne felejtsd el, hogy a szegélyeket és a csipkét külön kell kezelni! *Vite, vite!** – A főnöknő ezekkel a szavakkal indult el a pénztár irányába, ahol leült a zölddel kárpitozott székre. Többnyire itt tartózkodott, és felvette az ügyfelek rendeléseit.

A hátsó sorban lévő, szokásos helyéről Louise jól lát-hatta, mi történik a csarnokban – de mindenekelőtt a le-hető legmesszebb volt Bettytől és a rikoltozó hangjától. Csak azért, hogy más nők ne vegyék el a kedvenc helyét, már hajnalok hajnalán kiosont a házból, hogy elsőként ér-kezzen a mosodába. Louise a leghátsó üst mellett őrizget-te a gyufát, ezzel gyújtotta meg a fát. Olyan csodálatosan nyaldosták a lángok a hasábokat, körbetáncolták őket. A tűz fellobbant, és nem kérdezte tőle, erre született-e. Behunyta a szemét, és hallgatta a sistergést és pattogást – egy további lopott perc, amely csak az övé.

* Gyorsan, gyorsan! (*fr.*)

A templom toronyórája elütötte az egész órát, és a mosnők lármázva áramlottak be a csarnokba, hogy elfoglalják a helyüket. Köszöntötték egymást, és gazdát cseréltek a legújabb pletykák. Louise kelleetlenül szakadt el a tűz látványától, és figyelmét a nagy mosókosárnak szentelte, amely hátul állt a többi közt. Tegnap már nem tudta kiválogatni a benne lévő szennyest. Az alsóneműk és a női harisnyák egy külön halomba kerültek. Szinte folyékonynak érezte a harisnya selymét, amikor a kezébe vette, hogy kifordítsa. Mostanában mindenféle színben és mintában készültek. A fehér harisnyák mellett zöldek is voltak, vörös sarokbetéttel, a világon minden nőnek volt ilyen. Némelyiket rombusz- vagy virágminta díszített. Louise egyszer pillangókkal hímzett, rózsaszínű harisnyát is látott. Elképzelte, milyen is lenne, ha egyszer pénzhez jutna, és egy vörös szívet hímeztetne a fehéreneműjére, amit csak az láthatna, aki...

– Tiszta vörös az arcod, Louise. Lázas vagy?

A barátnője, Lily jött oda anélkül, hogy Louise észrevette volna. Kivételesen nem késett el, és eléje ügyeskedte magát a sorban.

– Biztosan nem. De tudod – suttogta Louise –, néha elképzelem, hogy a hölgyek finom fehéreneműi az enyé-
mek. Elképzelted már valaha, hogyan simulnak rá ezek a pillangók a bőrödre? – Lily elpirult. – Nagyon szívesen kipróbálnám munka után.

– Ez tilos, Louise. Ilyen ötleted is csak neked lehet.

– Ó, ne legyél gyáva nyúl! Hadd legyen már egy kis kalandunk!

A főnöknő feléjük fordult, és átüvöltött a csarnokon:

– Lily, ma nálam dolgozol, itt elől! *Vite, vite*, hölgyeim! Itt nincs helye kávéházi csevejnek!

Lily Louise-hoz fordulva elmenet odasúgta:

– Szívesen kipróbálnám, de őszintén szólva nem merem. Ha elkapnak minket, abból óriási botrány lesz!

Louise felsóhajtott, befejezte a válogatást, és felkapta a két vödört, amelyek oldalt álltak. Átszelte a csarnokot, vizet kellett hoznia az udvarban lévő kútról.

Csak egy gyors pillantás a felhőtlen égboltra, egy rövid sóhaj, azután megmerítette előbb az egyik, majd a másik vödört a zavaros vízben, visszaszaladt a sajtárhoz, és beleöntötte a vizet. Majd egy harmadikat és egy negyediket, azután egy ötödiket és egy hatodikat is megtöltött, mindet keresztülvonszolta a csarnokon, a vizet az üstbe öntötte, amely alatt már égett a tűz. A következő üst alatt nem égtek a fahasábok. Ott beáztatta azt a mosnivalót, amelyek koszosabbak voltak. Legalulra kerültek az alsóneműk és a harisnyák, erre az ágynemű, végül a sálak, kiegészítők és gallérok. Louise csak ezután töltötte fel ezt az üstöt hideg vízzel. Külön üst volt a finom fehérneműnek: a csipkés szegélyű női fehérneműnek, a nemes harisnyáknak, a különböző színű fűzőknek és alsószojnyáknak. Ezeket az anyagokat majd külön kell kezelnie, hogy a színek élénkek maradjanak. A csillogó zöld az ecettől és a timsótól megint fényesebb lett, a gyengéd lilát sütőpor-

ral kezelte, Francine Duboise vörös pantallóját Louise vitriolos fürdőbe áztatta.

Duboise kisasszonynak kétes híre volt. Amikor belépett a terembe, elnémult a mosónők beszélgetése, egy pillanat múlva azonban a hátsó sorokból megindult a sutyorgás és pusmogás. Talán a szőke fürtök miatt volt, amelyek a mosócsarnok félhomályában is valósággal világítottak, vagy az elegáns járásán múlt, ahogyan a magas sarkú cipőjében a göröngyös kövezeten tipegett. A többiek talán csak irigyek voltak, amikor szájuk elé tartott kezük mögött azt suttogták, *la poule*, szajha, vagy néha rosszabbnak, *la putainnek*, kurvának nevezték. Azonban Louise számára az a pillanat, amikor nyílt az ajtó, és Francine Duboise belépett, a nap fénypontját jelentette.

Duboise asszony mindig meglehetősen extravagáns kalapokat hordott, úgyhogy azonnal feltűnt, amikor bevonult, és ügyet sem vetett a körülötte terjengő pusmogásra. Minden alkalommal energikusan letette a pultra a kosarát, majd levette a pompás fátylakkal díszített kalapját – rossz szokás volt ez, amelyet egyetlen hölgy sem engedett meg magának a nyilvánosság előtt. A továbbiakban semmi illetlent nem tett, de az egész megjelenését körüllegte valamiféle titokzatos aura, amely az ott-tartózkodása rövid perceiben az egész mosodát megtöltötte.

De Francine-nal, ahogyan Louise titokban nevezte, nem számolhattak ilyen korán. Ehelyett az egész teremben a munkásnők hangja hallatszott. Akár idős, hajlott hátú özvegyek, akár eladósorban lévő fiatal lányok –

mindegyikükben közös volt a munkától kisebesedett kezüik, és a ruhájuk durva, nehéz anyaga. A ruhának egyetlen célja volt, hogy betöltse a funkcióját. Legyen olcsó, nagy hőmérsékleten lehessen mosni, és ne tegye túlságosan közszemlére a női bájakat. Egy asszony akkor számított rendes asszonynak, ha erényes volt, nem vonta magára a figyelmet, akár vágyott erre Louise, akár nem. Az arca kipirosodott a megerőltetéstől és a forróságtól, amelyet a lobogó tűz okozott. Folyékony szódát öntött a forró, de nem forrásban lévő vízbe – csak egy maréknyit, nem többet. Mindkét dologra ügyelnie kellett, hiszen sem a fehérneműnek, sem az ágyneműnek nem volt szabad összemennie, és a fehérítő sem hagyhatott barna foltokat a ruhán. Louise kiszedte az előkezelt sálakat, kizelőkét és gallérokat, és az üstbe helyezte, amelyben a víz már megfelelő hőmérsékletű volt, miközben a harmadik üst már a kifőzni való ruhákra várt. A keze már most kivörösödött, és égtek az előző nap szerzett sebei. Biztosan megint felhólyagosodik. A fakanál után nyúlt, hogy megkeverje a főzőlevet, de egy fájdalmas kiáltással elengedte: a nyele tűzforró volt. A szoknyájával legyezte magát, így egy kissé hűsebb lett, és egy kis szünetet engedélyezett magának. Hogy bírja ki Mama éveken keresztül ezt a robotot? És hogy bírja ezt a szagot?

Anyja Elzászban nőtt fel rozmaring, kakukkfű és levendula között. Habár Louise csak nagy vonalakban emlékezett a nagyszülei házára, most a gondolatára is az enyhén vajjas sajt ízét érezte a nyelvén. Gyerekként gyakran volt

ott látogatóban, és leginkább azt a határtalan messzeséget szerette. Amikor felmászott az öreg almafa göcsörtös ágaira, végtelen kilátás nyílt a szőlőhegyekre. És soha nem felejtí el a fantasztikus kertet sem: az almafák és a zöldségágyások között játszottak Vickel, a testvérével. Valahányszor elrohantak a kerti asztal mellett, Nagyi odanyújtott nekik egy szem édes epret, egy darabka sajtot, vagy inni adott nekik a házi limonádéból. Azokban a boldog napokban a felnőttek hagyták, hogy Louise és Vic a gyermeki fantáziavilágban kóboroljon. Azt tehettek, amit csak akartak. Nagyi a főzéssel foglalkozott, Mama a gyomlálással, miközben Papa és Nagypapa az almafákkal törődtek. Gyakran mindnyájan késő éjszakáig ültek a gyertyafény mellett a hosszú kerti asztalnál – mesébe illő élet volt.

– Miért nem maradunk itt örökre? Miért kell visszamennünk Clichybe? – kérdezte Louise. Papa gyorsan kiürítette a borospoharát, a keze reszketett egy kicsit.

– Nem vagyunk egyedül ezen a világon, és nem vagyunk olyan szabadok, mint szeretnénk.

Akkoriban Louise nem értette, mire gondol az apja. Nem tudta, hogy a háborúra célzott, ahová később mennie kellett.

– Elutazunk, ha színesek lesznek a levelek – mondta Papa, amikor a nyári szabadságát Clichyben töltötte, és

Louise azzal ostromolta, mikor utaznak megint Elzászba. Addig ki kell tartania Clichyben Mamával és Vickel, a sötét lakásban. Nem ment rosszul nekik, volt ennivalójuk, Louise-nak még saját ágya is.

– Ezért hálásnak kell lenned.

Mama állandóan ösztönözte őt és Vicet, hogy segítsenek a háztartásban. Edényeket törölgettek, fehérneműket hajtogattak, és éjszaka imádkoztak, hogy minden maradjon úgy, ahogy van. Louise nem is tudott ennél értelmesebb kívánságot elképzelni. Habár elmondta az imádságot, amelyet Mama követelt tőle, de mihelyt az anyja lekapcsolta a lámpát, és kiment a szobából, rögtön kiugrott az ágyból, letérdelt a hideg kőre, és újra imára kulcsolta a kezét.

– Édes istenem, te mindent tudsz, így azt is tudod, hogy az előbb hazudnom kellett. Semmi se maradjon úgy, mint eddig, csak ezt kérem. Kérlek, segíts, hogy odaköltözhesünk Nagymamához és Nagypapához Elzászba. És ha ez nem megy, akkor legalább egy világos lakást adj nekünk, ahonnan messzire ellátunk a nagyvilágba. És akkor ez majdnem olyan lesz, mintha a kedvenc almafámon ülnék.

Louise imája tényleg valóra vált, semmi sem maradt úgy, ahogy volt – de másképp történt, mint ahogy ő elképzelte. A falevelek megsárgultak, de az utazás a nagyszüleihez elmaradt. Papa néhány napot velük töltött, és megvigasztalta Louise-t.

– Ha leesnek az első hópelyhek, kismadaram, akkor elutazunk.

A metszőn hideg szél lefújta az ágakról az utolsó leveleket is, amíg azok csupaszak lettek, és kísértetiesen meredtek az ég felé. Beköszöntött a hideg tél, és Papa pénzt küldött. Mama vett neki egy piros télikabátot, Louise majd kibújt a bőréből örömeiben, annyira tetszett neki. A nagyszülei majd csodálkoznak, ha ebben meglátják az unokájukat. De leesett az első hó is, és ők még mindig nem utaztak el. Papa írt nekik valamit a különleges háborús körülményekről, és tudatta velük, hogy nagyon hiányoznak neki. Talán fel akarta vidítani őket a soraival, de Louise majdnem elsírta magát. Mi haszna egy ilyen pompás kabátnak, ha nem utazhat benne.

Beköszöntött az új év, amelyet mindig a nagyszüleivel együtt ünnepeltek. De legalább Papa velük volt. Együtt néztek ki az ablakon az éjszakába, és amikor a templomtornyok éjfél utóttak, Mama megfogta Papa kezét.

– Reméljük, a háború hamarosan véget ér – mondta Mama.

Amikor a nap megint életre keltette az első rügyeket, Louise már meg se merte kérdezni, mikor utaznak el. Hiányzott neki a rozoga ház kertje, hiányzott neki Nagyi főztje, Nagypapa nyugodt hangja, ahogy elmagyarázta neki a világ dolgait.

Miután a cseresznyefa elvirágzott, és a meleg szellő lefújta az utcáról a gyenge szirmokat, és szétszórta az országban, ők még mindig nem utaztak el Elzászba, de Mama végre elmondta neki és Vicnek az igazat. Nagyon józannak tűnt a hangja, Louise azonban azonnal felfogta

a szavai szörnyű jelentőségét. Nem is azok jelentéséből, hanem abból, ahogyan Mama teste minden jól megvágott szónál megrándult, mintha a szenvedéseit senkinek nem lenne szabad látnia.

– Nagymamának és Nagypapának el kellett menekülniük. – Mama szünetet tartott, mielőtt tovább beszélt volna. – A *boche*-ok, a németek, meghódították Elzászt. Ezért a ház és a kert már nem Nagyiéké, hanem... idegeneké.

Louise-ban egy világ omlott össze. Gyermekkorá paracicsoma visszavonhatatlanul elveszett. Soha többé nem mászik fára a kertben, soha többé nem tölti ott a szünidőt. Keservesen sírt.

Azután Papa elesett a háborúban, és ők egyedül maradtak Mamával. Milyen kegyetlen isten az, aki a kérését, hogy semmi se maradjon úgy, ahogy van, ilyen alaposan félreértette? Nem mehettek többé Elzászba a nagyszüleikhez, és a clichyi lakást, melyet Papa zsoldjából fizettek, a halála után kénytelenek voltak feladni, mivel Mama egyszerűen nem tudta fenntartani. Így hát költözniük kellett. Mamának nem volt ideje gyászolni, sokat szitkozódott, és állandóan veszekedett Louise-zal és Vickel, akik nem segítettek a háztartásban, és a kevéske holmijukat nem pakolták be rendesen a bőröndjükbe.

Louise ehelyett csak feküdt az ágyon, és az almafáról ábrándozott. És ha ez most tényleg a *boche*-oké, és ő soha többé nem mehet vissza oda, akkor legalább valami tágas helyre akart költözni – talán egy kastélyba a felhők felett,

és ha ez túl nagy kérés, akkor mondjuk, egy olyan lakásba, amely világos, és nem a földszinten van, hanem a tetők felett kilátást kínál a városra.

De nem költöztek a városra kilátást kínáló, világos lakásba. Ellenkezőleg. Clichyben maradtak, és először egy szükséglakásban éltek, amely inkább volt barakk, mint szállás. De azután Mama és Vic munkát találtak a Noiset-mosodában, és a főnökasszonyuk, Betty szerzett nekik egy rendes lakást. Mialatt Mama és Vic dolgoztak, Louise egyedül volt otthon. De a sötét szobában semmi tenni-való nem akadt, így a negyed utcáin barangolt. Az orrát a játékbolt kirakatához nyomta, és arra gondolt, hogy Papa biztosan teljesítette volna ezt vagy azt a kívánságát, és Nagypapa egy sokkal élethűbb falovat készített volna neki, mint amelyet ott árultak. Amikor egyszer megint a kirakat előtt bámészkodott, valaki megkopogtatta a vállát. Megfordult, és egy kislány állt vele szemben. Sovány volt, és feltűnően fehér bőré, ami szinte arisztokratikus külsőt kölcsönzött neki. A hangja kedves volt, Lilynek hívják, mondta, és félénken megkérdezte, akar-e Louise játszani vele. Louise igent mondott. Hálás volt, hogy talált egy barátnőt. Legszívesebben eget-poklot játszottak. Ez egy ugróiskola volt, aminek az a lényege, hogy egy kavicsot dobtak a krétával megrajzolt felületre, és utána ugráltak, és úgy kellett elérniük az eget, hogy ne érintkezzenek a pokollal. A pokol csak egy kockával feküdt az ég mellett, és némi koncentrálásra és ügyességre volt szükség ahhoz, hogy ne veszítsék szem elől az Istenhez vezető,

egyenes utat. Játék közben Louise gyakran elfeledkezett az időről, és amikor Mama és Vic hazajöttek, nem értette, miért kell utánuk mennie a szobába, ahol semmi sem volt a két összetolt ágyon kívül, amelyben mindhárman aludtak, és ahol semmi más nem várt rá, mint a vacsorára leggyakrabban főzött káposztaleves.

A barátsága Lilyvel kitartott az évek során, és egyre erősebb lett. Időközben már maguk mögött hagyták a hercegnők és a lovagok történeteit, ehelyett a fiatal férfiakról beszélgettek. Gyakran sétáltak a Szajna-parton, és figyelték, ahogy a munkások lassacskán újjáépítik a Pont de Clichyt, amelyet a porosz–francia háborúban romboltak le. Bogyókat gyűjtöttek, és egyikük néha vajjas kenyeret hozott magával. Igazi ünnepségszámba ment, amikor a hídépítést figyelve piknikeztek, a fiatal horgászokat nézték, és arról pusmogtak, melyiknek hány pontot adnak a jó külsőre, a viselkedésre, a társadalmi állásra. Louise-nak valahogy mindig azok a férfiak tetszettek, akik kilógtak a sorból. Lily gyakran koppintott ezért ujjával a homlokára, mutatva, hogy bolondnak tartja.

– Ilyen ízléssel a végén még a csatornában végzed – mondta neki, mire Louise azt válaszolta:

– Már rég ott vagyunk, ha nem vetted volna észre.

A pletykálgatások közben egyre nagyobb körben mozogtak. Miután elkészült a híd, a Robinson-szigetbe sétáltak, majd a folyó partján a Ravageurs-sziget felé. Néha a parkba mentek, amelynek közepén egy patak csordogált, és ahol tavasszal és nyáron pintyek énekeltek. Ha

elég meleg volt, a parton levették a cipőjüket meg a harisnyájukat, és a lábukat a vízbe lógatták. Minden évszakban arra használták a borús hétköznapiokból való kis szökésüket, hogy kölcsönösen beavassák egymást a jövőről szőtt, titkos terveikbe és álmaikba. Louise különösen jó volt benne, hogy barátnője fantáziáit még jobban kiszíneze. Ha Lily egy hűséges, gondoskodó és szerető férjről álmódott, aki rendszeresen pénzt hoz haza, akkor Louise még egy házat is adott Lilynek, egy tágas kerttel, illatozó növényekkel és magas fenyőkkel. Lily leendő férjének a kívánt jólelkűsége mellé még nagy adag sármot és megnyerő külsőt is képzelt. Egy másik nap ehelyett egy modern, fiatal professzor feleségeként képzelte el Lilyt, aki már az első találkozás alkalmával azonnal beleszeret, és onnantól a felesége tanácsait követi. Az elbeszéléseket Louise szívesen kísérte széles gesztusokkal és arcjátékkal, amelyek már szinte egy táncelőadáshoz hasonlítottak. Ezzel mindig tetszést aratott. Ő kimondta azt, amiről Lily még álmodni sem mert, sőt amit valószínűleg még elképzelni sem tudott. De ugyan mijük volt az álmaikon kívül?

Az ebédszünetet jelző, hangos gongszó félbeszakította Louise merengését. A munkásnők sietve áramlottak kifelé a mosodából a hátsó udvarra. Louise éppen követni akarta őket, amikor hirtelen Francine Duboise vonult be egy nő kíséretében. Louise gyorsan a pult mögé surrant. Ha a két nő azt hiszi, senki sem figyeli őket, talán lesz rá lehetősége, hogy többet megtudjon Francine-ról.

A hőség súlyként ült a teremben, a fortyogó üstökből itt-ott sziszegés hallatszott. Francine letette a kosarát, amelyben, Louise tudta, gazdagon díszített fűzők, vörös csipkés fehérneműk és harisnyakötők voltak.

– Úgy tűnik, egyedül vagyunk – mondta a barátnőjének, és kuncogott.

Louise alig akart hinni a szemének, amikor Francine megcirógatta a kísézője arcát, akit gyengéden Aurélie-nek nevezett, egy pillanatra az arcán nyugtatta a kezét, majd egy lépéssel közelebb ment hozzá. Csókokkal halmozta el a dekoltázsát, miközben kezével Aurélie gömbölyű fenekét simogatta.

– Ha ma éjjel együtt dolgozunk, a pillantásaim csak neked szólnak, és egyetlen férfi sem sejtetheti, mi köt össze kettőnket. Mind azt fogják hinni, a kedvükért csinálom. És csak úgy ömlik majd a borraivaló. Ha elég pénzünk lesz, eltűnünk innen, és az egész szemétdombot magunk mögött hagyjuk.

– Francine Aurélie dereka köré fonta a karját, valamit a fülébe súgott, amit Louise nem hallott. De hirtelen lépéseket hallott, amelyek lassan közelebb értek. Francine megcsókolta Aurélie-t, de a csók túl hosszú volt egy ártatlan baráti kapcsolathoz képest. Annyira egymásba merültek, hogy Francine csak akkor szakadt el Aurélie ajkától, és fordította el a fejét, amikor a főnőkasszony már hangoosan kapkodott levegő után.

– Te jó ég! – Keresztet vetett, és megingott. Egy percig úgy látszott, Betty térdre rogy, de azután összeszedte magát, és megköszöri a torkát.

– Mi egy nyilvános mosoda vagyunk, és nem egy örömház, hölgyeim! Szóval, ha kérhetném...

– Kérheti. – Aurélie elengedte Francine kezét, felemelte a kosarat, és Betty elé tartotta.

– Hölgyeim, ameddig én vagyok itt a főnök, az a szabály érvényes, hogy habár szegények vagyunk, de nem erkölcstelenek.

– Elhisszük, Madame Mouron. Ránk is ugyanez érvényes.

Betty kezét karba fonva, magasra emelte az állát.

– Ha nem fejeztem volna ki magam elég világosan, akkor most utoljára megismétlem: kérem, hagyják el a mosodát! A Noiset-mosodában nem tűrjük el az erkölcstelen magatartást, itt erényes nők dolgoznak.

Aurélie széken keze sütötte le a szemét.

– Aurélie, jogod van hozzá, hogy becsületes állampolgárként bánjanak veled. – Francine benyúlt a szoknyája zsebébe, és egy köteg pénzt vett elő.

– Talán most megérti – mondta Bettyhez fordulva, és nyomatékosan ránézett. – Dolgozunk, akárcsak maga. És leveszünk az Önök, *erényes nők* – elhúzta a szót – válláról bizonyos kellemetlen terheket.

Louise orra vizketett. Ó, nem. Csak észre ne vegyék! Betty már nyitotta a száját, hogy visszaszóljon, és csípőre tett kézzel készen állt rá, hogy a két békétlenkedőt szük-

ség esetén a hajuknál fogva rángassa ki a helyiségből. De a pillantása a bankjegyekre esett, amelyeket Francine tette-tett modorossággal terített szét a pulton. És éppen ebben a pillanatban kellett Louise-nak jó hangosan tüszentennie. A három nő egyszerre fordult felé. Francine arcán mosoly jelent meg, Betty pedig azt mormolta:

– Rendben, rendben, majd találunk rá időt, hogy a külön megbízásukat teljesítsük. – Gyorsan eltüntette a pénzt a szoknyája zsebében, és kitaszigálta a két nőt a csarnokból. Louise tudta, hogy Bettynek be kellett volna írnia az összeget a pénztárkönyvbe. De amikor egy perccel később visszament, látványosan összehajtogatta, és elsüllyesztette a pult egyik fiókjába. Azután odahívta Louise-t, és elmagyarázta, hogy ebben a különleges esetben azoknak a nőknek sürgősen szüksége volt a felebaráti szeretetre, mert talán csak így lehet őket megóvni egy még nagyobb rossztól. Louise-nak azonban nem szabad erről beszélnie, főleg nem a mamájának, isten ments. Végül is teljesen nyilvánvaló, hogy ebből az extra jövedelemből a mosónőket fogja támogatni. Amikor a főnökasszony levegőt vett, mert egy ilyen hosszú beszéd után egyszer mégis levegőt kellett vennie, Louise kezébe nyomta az egyik bankjegyet. Csak könyörületességből és együttérzésből cselekszik, mondta még Betty, és hogy ezt Louise biztosan megérti.

Louise aznap megtanulta, hogy az erkölcs fogalma képlékeny, és sokféleképpen értelmezhető.